

In memoriam
TRAIAN POPA
(22 septembrie 1951 – 21 aprilie 2013)

Cristian Schuster

Se spune că lumea este o scenă, pe care fiecare din noi interpretează, mai reușit sau mai puțin bine, un rol. Lui Traian i-a fost hărăzit rolul unui luptător, care, mai toată viața, a avut de înfruntat neajunsuri și greutăți, iar atunci când a crezut că, în sfârșit, lucrurile curg firesc, lin, pe un făgaș normal, cortina a căzut nemilos, curmând jocul „actorului”...

În rândurile de față nu voi insista asupra activității profesionale, de muzeograf și cercetător sau de conducător al unei instituții de cultură ale lui Traian, ci voi încerca să evoc OMUL, cel pe care l-am putut descoperi dincolo de relațiile formale.

Soarta ne-a pus față-n față la începutul anilor '90 ai secolului trecut, când am început să lucrăm împreună pe șantierele arheologice din zona Schitu-Cămineasca din județul Giurgiu. Eu plecasem de la muzeul giurgiuvean, ajunseseam la Muzeul Național al României din București; el, după un scurt popas la Călărași, a „aterizat” în locul meu la Giurgiu. De fapt, și-ar fi dorit să ajungă la Râmnicu Vâlcea, zona sa natală, dar unele obstacole i-au înfrânat dorința. Sosirea sa la Giurgiu era, în opinia lui, numai o haltă vremelnică. Dar n-a fost să fie așa... Din vâlcean, apoi prahovean, vrâncean, avea să devină giurgiuvean convins, care a iubit acele meleaguri, unde și-a întemeiat o familie, s-a îndrăgostit de muzeu, de arheologie și liberalism.

Celor trei „amoruri” din urmă le-a dedicat cu îndârjire ce a fost mai bun din punct de vedere profesional. A contribuit la primenirea și modernizarea muzeului, a muncit cu abnegație în teren, pe diversele șantiere arheologice, a investigat cu profunzime istoria gândirii și acțiunii liberale din România. Continuând demersurile predecesorilor săi de la conducerea muzeului, a sprijinit din plin valorificarea științifică a rezultatelor cercetărilor, prin publicarea lor în buletinul instituției și în cadrul unor volume, o parte dintre acestea din urmă de o valoare deosebită.

În cei peste 20 de ani cât am colaborat cu Traian, nu ne-am certat niciodată. Când ajungeam la divergențe, de orice natură, dialogul cinstit, argumentat, cu miez, înlătura asperitățile. Îi plăcea să-i spu verde-n față ce te roade, evita cât se poate „șopârlismele”, ascunderea după copac, vorbirea pe la spate. Când simțea însă că cineva îi încalcă încrederea, putea deveni de-a dreptul fioros. Hazliu a fost, în schimb, în momentul când eu eram plin de nervi, căci unii din colegii mei de la Institut puneau sub semnul întrebării autenticitatea actelor mele medicale de eliberare din spital, care consemnau că am suferit un infarct miocardic. Mie mai că îmi venea să „explodez”, iar el se dădea pe sine drept exemplu, arătând că, în astfel de ocazii, ar fi un monument de calm! Afirmația lui, însoțită de un chip angelic, m-a luat prin surprindere, m-a făcut să râd și să mă liniștesc instantaneu!

Voința lui de fier mi-a fost dovedită cu diverse prilejuri. A reușit să devină dintr-un profesor de școală generală și liceu muzeograf și arheolog, vorba lui, la „bătrânețe”. A învățat din mers („furând”) și a ajuns cu succes la rangul de bun manager de muzeu (și ce mai temeri a avut la începutul primului mandat!), cu răbdare și perseverență reușind să-și pună pe hârtie gândurile și rodul muncii sale din teren și bibliotecă. Chiar înainte de deces era mulțumit că mai tot ce a scris a putut vedea lumina tiparului. Din păcate, cartea la care lucra (despre voievodul Radu Șerban) n-a reușit să o finalizeze.

În vara lui 2012, în drum spre Mirenești, unde urma să facem fotografiile pentru cel de-al doilea volum al monografiei dedicat siturilor de aici, ne-am oprit și la Mănăstirea Comana. Colegii Gheorghe Chelmeș și Florin Grofu au plecat să fotografieze zidurile înconjurătoare iar Traian m-a luat să mă prezint starețului. Acesta, un cunoscut de al lui, văzându-l tras la față, slăbit și fără podoabă capilară, l-a întrebat de starea sănătății. Răspunsul: „*Un pui de cancer. Chiar vin de la chimioterapie. Totul evoluează bine!*”. În momentul respectiv, eu, cunoscând starea reală (faza finală a bolii), m-am întors cu spatele, cu lacrimi în ochi. Traian a văzut și, culmea, el m-a îmbărbătat, spunând, „*Ce, nu crezi că rezist la tratament? Nu m-au doborât altele, nici boala nu o va face! O să vezi că o să fiu în continuare plăcut... sexului frumos!*”.

Nu știu dacă era conștient de gradul avansat al bolii, cert este însă că nu dorea să se lase îngenunchiat. În toamna aceluiași an am mers cu alți doi colegi la

Putineiu să stabilim locul exact unde urma să deschidem o săpătură preventivă. Vremea era frumoasă, dar destul de rece. Florin Grofu și cu mine, uitând că Traian se deplasează mai greu, am plecat într-o mică periegheză. Traian, scrâșnind din dinți, cu un efort fizic de care am devenit conștienți mai târziu, s-a ținut brav după noi. Mi-am cerut scuze că am plecat hai-hui în pas accelerat, Traian însă radia de fericire: „*Ai văzut că încă pot să țin pasul cu voi?*”.

Voința, tăria de caracter au făcut să fie prezent la serviciu și în ultimele zile dinaintea trecerii sale în neființă. A fi activ, chiar și după chinuitoarele ședințe de terapie, a nu zace acasă, a se implica în mersul muzeului, a fi între colegi, a fost forma sa de sfidare a bolii. Din păcate, aceasta s-a dovedit mai încăpățânată...

Nu pot să închei scurtele mele reflecții, așternute poate, din cauza emoției, mai dezlânat, fără a spune: „*Traian, îți mulțumesc că m-ai lăsat să fiu prietenul tău!*”.